

~~_____~~

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingen Dienst

Postbus 20701
2500 ES Den-Haag
Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Zie Verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/93/095/2879	3 september 1993

Onderwerp:
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 53/93)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze,
Hoofd Afdeling Inlichtingen

~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~
b.a. Kolonel-KLu

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
Den-Haag

Doorkiesnummer
070 - 3 18 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

~~_____~~

[REDACTED]

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/93/095/2879 d.d.
3 september 1993

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

Intern:

HMID

HSV

HAI

HMA

HPEA

Archief

[REDACTED]

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

53/93

(Afgesloten 031200 SEP 1993)

Bosnië-Herzegovina

De vredesbesprekingen in Genève zijn eergisteren verdaagd. Internationaal bemiddelaar Owen legde de verantwoordelijkheid daarvoor bij alle partijen, die alle drie meer gebied opeisten dan hen was toegewezen. De Kroatische president Tudjman, de eerste die de onderhandelingen verliet, legde de schuld echter uitsluitend bij de Moslims. Naar verluidt werd het breekpunt in de onderhandelingen gevormd door de aanspraak van de Moslims op toegang tot de Adriatische Zee bij Neum, de enige Bosnische kustplaats. Neum kent echter een bijna zuiver Kroatische bevolking en beheerst de doorvoer tussen Kroatië en de Kroatische exclave rond Dubrovnik. Daarom willen de Kroaten Neum niet opgeven.

De Bosnische Serviërs hadden te elfder ure nog additionele concessies gedaan met betrekking tot de toegang tot de Moslim-gebieden aan de Bosnisch-Servische grens, maar deze werden door de Moslims als onvoldoende beschouwd. De Servische president Milosevic sloot niet uit dat er op korte termijn alsnog een akkoord tot stand komt. Vermoedelijk houdt deze uitspraak verband met hoop dat aanvaarding van dit akkoord de weg vrij zou maken voor verlichting van de internationale sancties tegen "Joegoslavië". Overigens zinspeelde ook Owen op de mogelijkheid dat bepaalde "gevoelige kwesties" in bilaterale onderhandelingen kunnen worden geregeld. Vooralsnog is er echter geen aanwijzing dat op die wijze alsnog een vredesakkoord kan worden bereikt. Over de kardinale kwesties, die verband houden met de verdeling van de gebieden en hun volkenrechtelijke status, staan de Moslims lijnrecht tegenover zowel Serviërs als Kroaten.

Er zijn evenwel aanwijzingen dat het Moslim-kamp intern verdeeld is over de te volgen koers. Zo heeft de opperbevelhebber van de Bosnische (Moslim-)strijdkrachten, Delic, het afgelopen weekeinde reeds gewaarschuwd dat zijn reserves uitgeput raken; op grond daarvan adviseerde hij het Moslim-parlement met de voorstellen van Owen en de andere bemiddelaar, Stoltenberg, akkoord te gaan. Ook het presidiumlid Abdic, die zijn machtsbasis heeft in de volledig van de overige Moslim-gebieden geïsoleerde enclave rond Bihac (west-Bosnië) heeft aangedrongen op aanvaarding van dit plan. Anderzijds wijzen tegenstanders van het plan erop dat de voorstellen van Owen en Stoltenberg dermate nadelig zijn voor de Moslims, dat zij in de praktijk geen andere keus hebben dan de strijd voort te zetten. Mede gezien de waarschuwingen van Delic ligt daarbij voor de hand dat de Bosnische strijdkrachten geleidelijk zouden overgaan tot ondergronds gewapend verzet tegen zowel de Serviërs als Kroaten in de omstreden gebieden.

Zoals reeds eerder gemeld, moet worden aangenomen dat beide laatstgenoemde partijen nu hun militaire en politieke samenwerking in Bosnië-Herzegovina zullen intensiveren om te komen tot onderlinge opdeling van de republiek, mogelijk met uitzondering van een kleine en vermoedelijk nauwelijks levensvatbare rompstaat voor de Moslims. Ook Stoltenberg heeft in zijn rapport aan de Veiligheidsraad gewaarschuwd voor een verheviging van de strijd. Daarbij waarschuwde hij er met name voor dat dit negatieve gevolgen kan hebben voor de veiligheid en de inzet van de VN-eenheden en internationale hulpverleners in Bosnië-Herzegovina. Ove-

Waarschijnlijk houdt deze controversie verband met onenigheid over de toekomst van UNPROFOR. Zoals bekend heeft de Kroatische regering herhaaldelijk gedreigd met opzegging van het mandaat van de VN-vredesmacht, dat op 30 september a.s. verloopt. Als reden werd genoemd dat UNPROFOR onvoldoende bij zou dragen aan het, ook in het VN-vredesplan voorziene, herstel van het Kroatische gezag over de "Servische" gebieden in de republiek. De binnenlandse druk op de Kroatische regering om desnoods gewapenderhand dit gezag te herstellen, groeit voortdurend. Een ander, mogelijk hiermee in verband staand verwijt dat de Kroatische oppositie tegen Tudjman uit, is dat hij de belangen van de Bosnische Kroaten laat prevaleren boven de situatie in Kroatië zelf. Tegen deze achtergrond is denkbaar dat sommige HDZ-functionarissen een daadwerkelijk vertrek van UNPROFOR uit Kroatië of Bosnië-Herzegovina willen bewerkstelligen, terwijl anderen bevreesd zijn voor het verlies aan internationaal aanzien dat daarvan het gevolg zou zijn.

in Kroatië meldt dat de Kroatisch-Servische eenheden in UNPA-noord tegenover Plaski aanzienlijke versterkingen hebben ontvangen. De militaire situatie in de regio werd omschreven als "uiterst gespannen". Onduidelijk is wat de aanleiding voor deze toegenomen spanning is. De melding lijkt echter aan te geven dat de gespannen situatie rond UNPA-zuid ook is overgeslagen naar de andere "Servische" gebieden in Kroatië. Afgezien van UNPA-oost, dat vrijwel volledig gedomineerd wordt door (merendeels autonoom opererende) Servische gevechtsgroepen, was er de afgelopen weken ook sprake van dat Serviërs en Kroaten incidenten uitlokten in UNPA-west. Een opleving van de etnische strijd rond de UNPA's lijkt slechts een kwestie van tijd.

Servië/Montenegro

Er zijn aanwijzingen dat de vervanging van de "Joegoslavische" CGS Panic het gevolg is van eisen van de leider van de extreem-nationalistische Servische Radicale Partij, Seselj. Deze zou het ontslag van Panic als voorwaarde hebben gesteld voor steun van zijn partij aan de door de federale regering voorgestelde begroting, die vorige week is vastgesteld. Onduidelijk is overigens of Seselj meer belang hechtte aan het ontslag van Panic, die hij in het verleden meermalen van corruptie en nepotisme heeft beschuldigd, dan wel aan de benoeming van de nieuwe CGS, Perisic. In ieder geval lijken de genoemde indicaties erop te wijzen dat de invloed van Seselj, die op zowel federaal als Servisch niveau gedoogsteun levert aan de socialistische minderheidsregeringen, op de top van de strijdkrachten verder is gegroeid.

Een afgevaardigde van internationaal bemiddelaar Owen heeft onlangs een ontmoeting gehad met de leider van de onderdrukte etnisch-Albanese meerderheid in de Servische, voormalig autonome provincie Kosovo, Rugova, die vorig jaar in door Servië illegaal genoemde verkiezingen was gekozen tot president van Kosovo. Rugova stelde dat de onderdrukking van de Albanese in Kosovo de afgelopen twee maanden is toegenomen. Hij betoonde zich weliswaar bereid tot onderhandelingen met het Servische bewind, maar stelde dat hij geen reden ziet om terug te komen op zijn eis tot onafhankelijkheid voor Kosovo. Opmerkelijk was dat ten tijde van de ontmoeting vrijwel geen geüniformeerde politie in de omgeving werd gemeld, maar dat zich wel leden van de autonoom opererende, extreem-nationalistische Servische Arkan-militie bij het gebouw hadden geposteerd.

Conclusie/vooruitzicht

Na de afwijzing van de voorstellen van Owen en Stoltenberg moet worden aangenomen dat de Serviërs en Kroaten verdere politieke en militaire toenadering zullen zoeken om hun gemeenschappelijk streven naar opdeling van (het grootste deel

[REDACTED]

van) Bosnië-Herzegovina te realiseren. In hun optreden zullen zij echter beperkt worden door een internationale roep om meer concessiebereidheid ten opzichte van de Moslims. Het is denkbaar dat de strijdende partijen onder invloed van die druk de onderhandelingen op korte termijn zullen hervatten. Er is echter geen reden om aan te nemen dat er op korte termijn overeenstemming kan worden bereikt over de kardinale kwesties, te weten de vraag over de soevereiniteit van en het grensverloop tussen die deelstaten.

Onderstreept moet worden dat de te verwachten toenadering tussen Serviërs en Kroaten slechts betrekking zal hebben op Bosnië-Herzegovina en niet zal leiden tot verbetering van de relaties tussen beide bevolkingsgroepen in andere delen van het voormalige Joegoslavië. In Kroatië tekent zich juist weer een verscherping van de etnische conflicten af; een opleving van de strijd in die republiek lijkt slechts een kwestie van tijd. Er zijn aanwijzingen dat in verband hiermee binnen de Kroatische politieke top onenigheid bestaat over de toekomstige rol van UNPROFOR in Kroatië en Bosnië-Herzegovina. Beslissingen hierover moeten binnen enkele weken worden genomen, omdat het mandaat van UNPROFOR voor Kroatië op 30 september a.s. verloopt en de positie van de vredesmacht in Bosnië-Herzegovina mede bepaald wordt door die in Kroatië.